

**VYBRANÁ EVROPSKÁ
TÉMATA A PŘIJETÍ EURA
V ČESKÉ REPUBLICE
2026**

OBSAH

1	Úvod.....	3
2	Aktuální aspekty EU.....	4
3	Přistoupení ČR k eurozóně.....	9

1 ÚVOD

Průzkum mezi analytiky ukazuje, že Evropská unie čelí souběhu strukturálních problémů i vnějších tlaků, které oslabují její konkurenceschopnost a ekonomický růst. Za nejzásadnější slabinu je považována ztráta konkurenceschopnosti průmyslu, způsobená především vysokými cenami energií, rostoucí regulací a administrativní zátěží. Tyto faktory znevýhodňují evropské firmy vůči USA a Asii a omezují investiční aktivitu.

Významnou roli hraje také zelená transformace, kde se střetávají vysoké ambice klimatických cílů s ekonomickou realitou. Analytici upozorňují na potřebu lépe sladit environmentální politiku s bezpečnostními a hospodářskými prioritami, zejména v oblasti energetiky. S tím souvisí i otázka energetické závislosti EU, která zvyšuje její zranitelnost vůči geopolitickým šokům.

Dalším problémem je nedokončený jednotný trh a roztržitost regulací, které brání efektivnímu fungování ekonomiky. Slabá integrace kapitálového trhu, pomalé rozhodovací procesy a přetrvávající bariéry omezují růstový potenciál Unie.

Globální napětí, deglobalizace a protekcionismus podle analytiků povedou k pomalejšímu růstu a vyšší inflaci.

Tyto negativní dopady se výrazně promítají i do ČR jako malé otevřené ekonomiky závislé na exportu a průmyslu.

Za podceňované problémy jsou označovány rostoucí veřejné zadlužení, nepříznivý demografický vývoj a odliv talentů, které dlouhodobě oslabují ekonomický potenciál Evropy. Současně roste tlak na zvyšování výdajů na obranu, což může podpořit inovace a růst, ale zároveň zatěžuje veřejné finance.

Vysoká míra regulace je vnímána jako významná překážka podnikání, zejména kvůli její složitosti a administrativní náročnosti. Diskuse o dvourychlostní Evropě odráží realitu rozdílné integrace a vyvolává otázky budoucí soudržnosti EU.

V případě České republiky zůstává přijetí eura otevřenou otázkou bez jasné převahy ekonomických argumentů. Klíčovou překážkou je zejména absence politické vůle a obavy ze ztráty samostatné měnové politiky.

Celkově analytici zdůrazňují, že budoucí vývoj EU bude záviset na schopnosti provést reformy, snížit regulatorní zátěž, posílit investice a zajistit rovnováhu mezi ekonomickými, bezpečnostními a klimatickými cíli. Obecně analytici vstup ČR do eurozóny neočekávají dříve než ve 30 letech, spíše v jejich druhé polovině.

Za příspěvky do průzkumu děkujeme a velmi si jich vážíme. V porovnání s minulým rokem se zvýšil počet respondentů a s tím i souvisí větší rozsah odpovědí a názorů. Je nutné však upozornit, že názory uvedené v tomto průzkumu, jsou názory zúčastněných respondentů a nemusí se shodovat s oficiálními názory institucí, které reprezentují, ani s názory ČNB.

Naše poděkování patří:

Martinu Motlovi z Citi
 Václavu Franče z UNIQA,
 Petru Dufkovi z Banky CREDITAS,
 Janu Vejmělkovi z Komerční banky,
 Davidu Havrlantovi z ING
 Martinu Kronovi z Raiffeisenbank,
 Tomáši Dvořákovi z Oxford Economics
 Adamu Ruschkovi z J&T Bank

2 AKTUÁLNÍ ASPEKTY EU

Jaké výzvy a problémy EU považujete za nejvýznamnější a jaká se nabízí řešení? Které oblasti považujete za podceňované nebo nedostatečně diskutované?

Respondenti se do značné míry shodují, že největším strukturálním problémem Evropské unie je slábnoucí konkurenceschopnost její ekonomiky, zejména průmyslu. Ten je zatížen kombinací přeregulovanosti, vysokých cen vstupů a rostoucí administrativní zátěže. Zcela zásadním faktorem jsou přitom ceny energií, které dlouhodobě převyšují úroveň v USA či Asii a výrazně zhoršují pozici evropských firem na globálních trzích. V prostředí pokračující deglobalizace a obchodních konfliktů se ukazuje, že EU již nemůže spoléhat na silné čisté vývozy jako hlavní motor růstu.

Zelená transformace: ambice versus realita

Velmi výrazně se v odpovědích objevuje téma klimatické a energetické politiky EU. Respondenti upozorňují, že si Unie stanovila mimořádně ambiciózní emisní cíle, jejichž naplnění by vyžadovalo bilionové investice a fundamentální proměnu fungování ekonomiky i celé společnosti. Kriticky je vnímáno zejména to, že se málo diskutuje reálná proveditelnost těchto cílů, jejich ekonomické dopady, a dokonce i jejich soulad s fyzikálními a technologickými limity. Řešením by podle respondentů mělo být zmírnění některých zelených politik, například systému emisních povolenek či mechanismu uhlíkového cla (CBAM), a lepší vyvážení klimatických ambicí s konkurenceschopností a bezpečností.

Nedokončený jednotný trh s vnitřními bariérami a neefektivní rozhodovací proces

Opakovaně zaznělo, že EU nefunguje jako skutečně jednotný trh, přestože by jím měla být. Na vnitřním trhu stále existuje řada bariér obchodu, rozdílných regulací a administrativních překážek, které brání jeho efektivnímu fungování. S tím souvisí i kritika řízení a rozhodovacích procesů EU, které jsou často pomalé a neefektivní. Někteří respondenti proto vidí řešení v hlubší integraci, včetně posunu k větší fiskální unii.

Bezpečnost, obrana a geopolitika

Za klíčovou výzvu je dnes stále častěji označována bezpečnost Evropy. Spoléhat se na USA jako hlavního garanta bezpečnosti již podle analytiků není možné v dosavadním rozsahu. EU proto bude muset výrazně zvýšit výdaje na obranu, posílit vlastní kapacity a lépe spolupracovat v rámci NATO. Tyto investice přitom nemusí být jen nákladem – mohou se stát impulzem pro technologické inovace a hospodářský růst. Nedílnou součástí bezpečnosti je i energetická bezpečnost, tedy snížení závislosti

na jednom dodavateli nebo regionu, což aktuální situace na Blízkém východě jen podtrhuje.

Podceňované problémy: dluhy, demografie a lidský kapitál

Mezi nedostatečně diskutovaná témata respondenti řadí především vysokou zadluženost většiny členských států EU, která omezuje schopnost reagovat na budoucí krize. Stejně závažný je nepříznivý demografický vývoj, tedy stárnutí populace a úbytek pracovní síly, který bude dlouhodobě brzdit růst. Málo pozornosti se podle respondentů věnuje také tomu, že Evropa nedokáže přilákat a udržet špičkové talenty, kteří často odcházejí do USA či Asie za lepšími pracovními a životními podmínkami.

Směr řešení: investice, trh a domácí poptávka

Společným jmenovatelem navrhovaných řešení je potřeba posílit konkurenceschopnost EU. To znamená dokončit jednotný vnitřní trh, odbourat regulace, prohloubit kapitálový trh, zvýšit investice a více se opírat o domácí poptávku, nikoli pouze o export. EU bude muset lépe sladit klimatickou politiku, bezpečnostní priority a ekonomickou realitu. Bez této rovnováhy hrozí, že ambiciózní cíle povedou spíše k oslabení než k posílení evropské ekonomiky.

Jaký očekáváte dopad aktuálního globálního napětí (opatření administrativy D. Trumpa, rostoucí vliv Číny, Blízký východ, geopolitické bloky atp.) na ekonomiky EU a ČR?

Současné globální napětí – zahrnující kroky administrativy D. Trumpa, rostoucí vliv Číny, konflikty na Blízkém východě i posilování geopolitických bloků – bude mít podle respondentů výrazné a převážně negativní dopady na ekonomiky EU i ČR. Tyto dopady nebudou krátkodobé, ale dlouhodobé a strukturální. Společným jmenovatelem je očekávání vyšší inflace a pomalejšího růstu reálné ekonomické aktivity, než na jaký byla Evropa zvyklá v minulých dekadách.

Deglobalizace a fragmentace světové ekonomiky

Jedním z klíčových trendů je pokračující deglobalizace, nárůst protekcionismu a zkracování globálních dodavatelských řetězců. Celní politika USA tento vývoj dále urychluje a nepřímo posiluje orientaci EU na Čínu, na níž se Unie stává rok od roku závislejší. To je vnímáno jako strategicky problematické, protože Evropa se tím vystavuje novým ekonomickým i politickým rizikům.

Pro EU i ČR je tento trend obzvláště nepříznivý. Evropská ekonomika – a zejména její jádro v podobě Německa – je silně exportně orientovaná. Česká republika je navíc

malá, otevřená a průmyslově zaměřená ekonomika, hluboce zapojená do mezinárodního obchodu a složitých dodavatelských řetězců. Jakékoli narušení globálního obchodu se proto do české ekonomiky promítá rychle a intenzivně.

Energetika, inflace a růstová rizika

Geopolitické konflikty, zejména válka na Ukrajině a nyní napětí v Perském zálivu, zesilují nabídkové šoky, především v oblasti energií. Ty se podle respondentů projeví tlakem na ceny a oslabením hospodářského růstu. V krajním scénáři hrozí tzv. stagflace, tedy kombinace slabého růstu a zvýšené inflace. Přesto se většina respondentů domnívá, že inflace by neměla dosáhnout extrémních hodnot z let 2022–2023, a to díky lepšímu energetickému mixu a nižší vychozí inflaci.

Pro ČR je situace o to citlivější, že jde o čistého dovozce energetických komodit a zároveň o ekonomiku s energeticky náročným průmyslem. Dopady šoků jsou navíc umocněny skutečností, že někteří investoři stále vnímají česká aktiva – měnu i dluhopisy – jako součást tzv. emerging markets, což znamená vyšší rizikovou přírážku a náchylnost k odlivu kapitálu v dobách nejistoty.

Fiskální omezení a role veřejných financí

Analytici upozorňují, že schopnost ČR i některých dalších zemí EU reagovat na šoky je limitována stavem veřejných financí. Adresná podpůrná opatření jsou obtížně realizovatelná a plošná pomoc by dále zatížila už tak vysoké zadlužení. V celé EU tak roste napětí mezi potřebou investovat – do energetiky, obrany či infrastruktury – a snahou udržet fiskální udržitelnost.

Alternativní cestou by podle některých respondentů mohlo být výrazné posílení a sjednocení evropského kapitálového trhu, který je dnes roztržitý a nevyužívá plně potenciál úspor v EU. To by umožnilo financovat nutné investice více tržně a s menším tlakem na veřejné rozpočty.

Politická slabost EU a nutnost změny směru

Silně rezonuje názor, že současné krize odhalují omezený geopolitický vliv EU. Unie nese ekonomické důsledky konfliktů, ale často není plnohodnotným aktérem u diplomatického jednacího stolu. Tento nesoulad mezi ekonomickou vahou a politickým vlivem je vnímán jako dlouhodobý problém.

Zároveň se ale objevuje i opatrně optimistický pohled, že aktuální krize mohou vést k sebeuvědomění Evropy a stát se impulzem pro hlubší transformaci v oblasti obrany, energetiky, infrastruktury a strategické autonomie. Krátkodobě budou dopady sice negativní, ale ve střednědobém horizontu by vyšší investice mohly podpořit růst – byť za cenu vyššího veřejného dluhu.

Schopnost realizace strukturálních změn

Celkový dopad globálního napětí na EU a ČR tak podle respondentů není předem jednoznačně daný. Pokud se

EU podaří prohloubit jednotný trh, posílit investice, zajistit energetickou a bezpečnostní stabilitu a snížit závislosti na vnějších aktérech – může být dlouhodobý efekt nakonec pozitivní. Pokud se to nepovede, hrozí, že EU i ČR budou dále ztrácet konkurenceschopnost a zaostávat nejen ekonomicky, ale i geopoliticky.

Které faktory v současnosti nejvíce brzdí ekonomický růst EU a proč právě tyto považujete za klíčové? Co by měla EU zvážit při snaze o podporu konkurenceschopnosti a ekonomického růstu?

Respondenti se ve velké míře shodují, že nejdůležitější brzdou ekonomického růstu EU jsou vysoké ceny energií. Ty byly problémem už před vypuknutím aktuálních geopolitických konfliktů a v posledních letech se staly jedním z hlavních faktorů, které oslabují konkurenceschopnost evropského průmyslu. V porovnání s USA nebo Asíí čelí evropské firmy výrazně vyšším nákladům na energie, což se promítá do cen, investic i schopnosti obstát na světových trzích.

Řada respondentů upozorňuje, že EU postupuje v oblasti snižování emisí CO₂ výrazně ambiciózněji než zbytek světa, aniž by vždy dostatečně zohledňovala ekonomické dopady. Přehnaně rychlý přechod k bezemisní ekonomice podle nich zdražuje energie, vytváří nejistotu a oslabuje investiční aktivitu. Z tohoto pohledu by EU měla zvážit zmírnění tempa klimatických regulací a lépe sladit environmentální cíle s konkurenceschopností a energetickou bezpečností.

Přeregulovanost, byrokracie a deformace trhu

Respondenti kritizují, že místo odstraňování příčin problémů EU často reaguje zaváděním nových dotačních programů, které systém dále komplikují, deformují tržní prostředí a zvyšují administrativní zátěž. To brzdí podnikání, inovace i vznik nových firem.

Zvláště negativně je vnímáno, že regulace často zvyšují náklady, aniž by přinášely odpovídající přínos v podobě vyšší produktivity či technologického náskoku. Slabá podpora výzkumu a vývoje, roztržitost pravidel a složité schvalovací procesy vedou k tomu, že EU ztrácí dynamiku a zaostává za konkurencí.

Nedokončený jednotný trh a chybějící kapitálový trh

Přestože EU představuje jeden z největších trhů na světě, stále v něm existuje řada překážek – v oblasti služeb, kapitálových toků, trhu práce či energetiky. Jejich odstranění by podle respondentů výrazně zvýšilo efektivitu ekonomiky, podpořilo investice a zlepšilo alokaci zdrojů.

Respondenti proto volají po hlubší integraci – bankovní unii, kapitálové unii a v některých případech i fiskální unii – které by posílily akceschopnost EU jako celku.

Energetická závislost a strategická slabost

Klíčovým strukturálním problémem je rovněž energetická závislost EU na dovozu fosilních paliv. Řešení respondenti vidí ve větší diverzifikaci zdrojů a masivních investicích do energetické infrastruktury – včetně obnovitelných zdrojů, ale i jaderné energetiky, tzn. k větší energetické soběstačnosti.

Někteří upozorňují i na tabuizovaná témata, jako je těžba vlastního plynu z břidlic či strategických surovin, která by mohla snížit závislost EU na externích dodavatelích a posílit její průmyslovou základnu.

Co by měla EU zvážit do budoucna

Podle respondentů stojí EU na rozcestí. Pokud chce podpořit konkurenceschopnost a dlouhodobý růst, měla by se zaměřit na:

- snížení cen energií a zvýšení energetické soběstačnosti,
- zmírnění přehnané regulace a systematickou debyrokratizaci,
- odstranění bariér jednotného trhu,
- vytvoření skutečně fungujícího evropského kapitálového trhu,
- posílení investic do infrastruktury, výzkumu, inovací a obrany,
- přehodnocení tempa a nástrojů zelené transformace.

Bez těchto kroků hrozí, že se EU bude potýkat s dlouhodobě nízkým růstem, ztrátou konkurenceschopnosti a oslabením své role v globální ekonomice i politice. Pokud se je však podaří realizovat, může současná krize paradoxně posloužit jako impuls k modernizaci a posílení evropské ekonomiky.

Jaký ekonomický dopad na růst, veřejné finance a inflaci v EU může mít dlouhodobě zvyšování výdajů na obranu?

Analytici se obecně shodují, že dlouhodobě navyšování výdajů na obranu bude mít pro evropské ekonomiky smíšené, ale strukturálně významné dopady. Obrana je přitom vnímána nikoli jako volitelná položka, ale jako základní funkce státu, kterou Evropa v minulých dekádách zanedbávala. Současný posun směrem k vyšším obranným výdajům je proto chápán jako nutná korekce, i když ekonomicky nákladná.

Dopad na hospodářský růst: záleží na struktuře výdajů

Z hlediska ekonomického růstu se většina respondentů přiklání k názoru, že dopad bude spíše pozitivní, ale omezený. Obranné výdaje mají obecně nižší fiskální multiplikátory než například investice do civilní infrastruktury, protože velká část nákupů nepřispívá přímo k rozšiřování produktivní kapacity ekonomiky. Tento efekt je navíc oslaben vysokou dovozní náročností vojenského vybavení,

kteří EU – a tedy ani ČR – v některých klíčových segmentech (např. strategické letectvo, protivzdušná obrana, raketové systémy) stále nevyrobí a musí je importovat.

Na druhé straně respondenti upozorňují, že určitá část obranných výdajů může mít dlouhodobě silnější růstový efekt, zejména pokud směřuje do investic, výzkumu a vývoje a tzv. dual-use technologií. Oblasti jako drony, autonomní systémy, umělá inteligence, kyberbezpečnost či digitální technologie mohou najít široké civilní uplatnění a zvýšit potenciál ekonomiky. V tomto ohledu je ČR v relativně výhodné pozici díky rozsáhlému průmyslovému a obrannému ekosystému, který může těžit z celoevropského zvyšování obranných rozpočtů.

Veřejné finance: vyšší zadlužení je nevyhnutelné

Pokud jde o veřejné finance, panuje téměř jednoznačná shoda, že dopad bude negativní. Většina zemí EU nebude schopna vyšší obranné výdaje plně kompenzovat škrty jinde nebo zvýšením příjmů, což povede ke vyšším schodkům a zadlužení. Krátkodobě je financování obrany dluhem považováno za racionální a legitimní – zejména v situaci zvýšených bezpečnostních hrozeb a v rámci nových závazků v NATO.

V delším horizontu však respondenti upozorňují na problém udržitelnosti veřejných financí. Vyšší obranné výdaje budou muset být postupně vyváženy buď omezením jiných výdajů, nebo vyšší daňovou zátěží. U ČR se obecně předpokládá, že fiskální prostor pro krátkodobě zadlužení existuje, avšak bez strukturálních změn by dlouhodobý tlak na rozpočet neúměrně narůstal.

Dopad na inflaci: krátkodobě mírně proinflační, dlouhodobě spíše neutrální

V oblasti inflace jsou názory rozmanitější, ale převládá názor, že dopad bude spíše mírný. V krátkém období mohou vyšší obranné výdaje působit lehce proinflačně, zejména kvůli omezeným výrobním kapacitám, převisu poptávky nad nabídkou a tlaku na ceny v obranném průmyslu. Tyto efekty jsou však považovány za dočasné a neměly by se výrazně přenášet do spotřebitelských cen.

S postupným rozšiřováním výrobních kapacit a stabilizací dodavatelských řetězců by se inflační tlak měl zmírnit. Riziko vyšší inflace by naopak vzrostlo v případě, že by obranné výdaje byly součástí širší a dlouhodobě expanzivní fiskální politiky bez odpovídající reakce měnové politiky.

Efektivita a institucionální rámec jako klíčový faktor

Opakovaně zaznává obava ze zvýšené míry neefektivity, jelikož se jedná převážně o veřejné výdaje, u kterých obvykle efektivita za soukromými výdaji pokulhává. Pokud nebudou prostředky alokovány optimálně, mohou podpořit růst jen dočasně a zanechat po sobě vyšší dluh a inflační tlak. Naopak dobře cílené investice – zejména na evropské úrovni – by mohly přispět nejen k bezpečnosti, ale i ke zvýšení akceschopnosti EU, posílení jednotného trhu a konkurenceschopnosti, jak dlouhodobě zdůrazňuje i tzv. Draghiho zpráva.

Někteří respondenti zasazují růst obranných výdajů do širšího obrazu nové globální éry, charakterizované vyšší inflací, vyššími úrokovými sazbami a silnou poptávkou po investicích. Nejde jen o obranu, ale také o zelenou transformaci, technologický rozvoj či umělou inteligenci. V tomto prostředí může poptávka po kapitálu dlouhodobě převyšovat nabídku úspor, což bude mít makroekonomické důsledky daleko přesahující samotný obranný sektor.

Jak posuzujete míru regulace v EU a její dopady?

Respondenti se vesměs shodují, že EU patří k nejvíce regulovaným ekonomickým prostorům na světě. Kombinace vysoké míry regulace a byrokracie je dokonce do značné míry vnímána jako typický rys EU. To má významné dopady na podnikatelské prostředí, konkurenceschopnost i celkovou ekonomickou výkonnost. Na druhou stranu se objevil názor, že evropská společnost – obyvatelé i firmy – určitou míru ochrany a regulace očekávají. Vysoká míra regulace ovšem sama o sobě nemusí být nutně problémem, pokud je smysluplná, efektivní a předvídatelná. V praxi je však regulace v EU často spojena s příliš rozsáhlou byrokracií, nejednoznačností a složitostí, což její negativní dopady výrazně zesiluje. Klíčovou otázkou proto není samotná existence regulace, ale její rozsah, kvalita a administrativní náročnost.

Náklady, konkurenceschopnost a investiční atraktivita

Nejčastěji zmiňovaným efektem nadměrné regulace je zvyšování nákladů pro firmy, které se promítají do vyšších cen, nižších investic a oslabování konkurenceschopnosti evropské ekonomiky. Respondenti upozorňují, že EU dlouhodobě schvaluje nové regulační rámce, a to za aktivní účasti vlád i parlamentů, přičemž dopady na podnikání jsou často vnímány jako vedlejší či podceněné. Výsledkem je postupný úpadek pozice EU v globální ekonomice i politice.

Významným problémem je také nejistota a nepřehlednost pravidel, která odrazuje investory. Podle odhadů samotné EU představuje regulační zátěž na jednotném trhu ekvivalent cel ve výši zhruba 44 % u zboží a až 110 % u služeb. To ilustruje, že jednotný vnitřní trh, o němž se hovoří již tři desetiletí, zůstává z hlediska praktického fungování stále nedokončený.

Byrokracie a „goldplating“ jako klíčový problém

Zatímco samotná evropská regulace není některými respondenty vnímána jako zásadní problém, kritickým bodem je její transpozice do národního práva, často doprovázená tzv. goldplatingem – tedy přidáváním dalších povinností nad rámec evropských požadavků. Tím vzniká roztržštěné, komplikované a v některých zemích neúměrně přísné regulační prostředí, které se liší stát od státu a dále tak oslabuje fungování jednotného trhu.

Regulace v kontextu zelené politiky

Zvláštní pozornost je věnována environmentálním a klimatickým regulacím, zejména v rámci Green Dealu a systému emisních povolenek. Respondenti se shodují, že revidice cílů a nástrojů je na místě vzhledem k nové geopolitické a ekonomické realitě. Úplné rušení či dramatické omezení těchto politik by však podle části respondentů bylo kontraproduktivní a dlouhodobě škodlivé.

Směr možného řešení

Positivně jsou naopak vnímány iniciativy směřující k větší integraci a zjednodušení pravidel, jako je zavedení tzv. 28. režimu pro panevropské firmy nebo tzv. omnibusové balíčky, které mají redukovat regulační zátěž. Tyto kroky by mohly pomoci přiblížit EU skutečně fungujícímu jednotnému trhu a zvýšit její atraktivitu pro podnikání a investice.

Jaký máte názor na současně diskutovaný model dvourychlostní Evropy?

Názory respondentů na koncept dvourychlostní Evropy se značně liší, ale shodují se v jednom podstatném bodě: Evropa už dnes nefunguje jednotným tempem. Rozdíly mezi jednotlivými skupinami států – ekonomické, institucionální i politické – jsou zřejmé a dlouhodobé. Diskuse o dvourychlostní Evropě tak není abstraktní úvahou o budoucnosti, ale reakcí na stav, který v praxi již existuje. Z tohoto pohledu je dvourychlostní Evropa spíše pojmenováním existující reality, nikoli revolučním zlomem.

Dvourychlostní Evropa jako fakt, nikoli novinka

Řada respondentů upozorňuje, že rozdílné tempo integrace a výkonnosti je patrné například mezi zeměmi eurozóny a zbytkem EU, přičemž eurozóna v posledních letech spíše zaostává v růstu. To otevírá širší otázku, zda je společná měna a jednotná měnová politika pro tak heterogenní celek dlouhodobě optimální, a poukazuje na hlubší strukturální rozdíly mezi členskými státy.

Snaha zvýšit akceschopnost Unie

Častým argumentem ve prospěch dvourychlostního modelu je nízká akceschopnost EU jako celku. V prostředí 27 členských států a široce využívaného práva veta je dosažení rychlých a rozhodných kroků stále obtížnější. Někteří respondenti proto vnímají dvourychlostní Evropu jako pragmatickou reakci na permanentní blokování rozhodnutí ze strany menšiny států, zejména v období rychlých geopolitických a ekonomických změn.

Z tohoto úhlu pohledu není dvourychlostní Evropa ideálním řešením, ale funkčním kompromisem, který by umožnil skupině ochotných zemí postupovat rychleji v oblastech, jako je obrana, fiskální integrace či dokončení ekonomické architektury EU.

Riziko fragmentace a oslabení jednoty

Na druhé straně zaznívají vážné obavy z negativních důsledků tohoto modelu. Někteří respondenti jej považují za řešení vycházející „ze zoufalství“ a varují, že by dvourychlostní Evropa mohla znamenat začátek konce EU v její

současné podobě. Hrozí podle nich fragmentace Unie, vznik trvalých rozdílů mezi „jádem“ a „periferií“ a oslabení schopnosti EU vystupovat jednotně na globální scéně.

Z ekonomického hlediska by takový vývoj nebyl příznivý ani pro Českou republiku, jejíž hospodářský růst je úzce svázán s kondicí celé EU. Fragmentovanější Evropa by mohla znamenat slabší vnitřní trh, nižší investice a menší geopolitickou váhu.

Pravděpodobný scénář a postavení ČR

Navzdory těmto rizikům část respondentů považuje vznik dvourychlostní Evropy – případně modelu tzv. soustředěných kruhů – za vysoce pravděpodobný. V minulosti již EU fungovala s různými úrovněmi integrace (eurozóna, Schengen, obranná spolupráce), takže precedent existuje. Vzhledem k nutnosti posunout integraci dál a „dokončit rozdělaný dům“ EU se tento model jeví jako realistická cesta.

Pro Českou republiku z toho plyne poměrně jasný závěr: pokud by dvourychlostní Evropa skutečně vznikla, bylo by v jejím zájmu patřit k rychlejší skupině. ČR je jedním z největších ekonomických beneficentů evropské integrace, ale dosažení „levého jízdního pruhu“ by nebylo automatické. Vyžadovalo by to jak ekonomickou připravenost, tak politickou vůli a schopnost plnit integrační závazky.

Jakou spatřujete budoucnost digitální měny centrální banky, například digitálního eura? Jaké výzvy a příležitosti vnímáte ve spojitosti s digitálním eurem?

Respondenti se shodují, že digitální měny centrálních bank (CBDC), včetně digitálního eura, nejsou okrajovým experimentem, ale logickou reakcí na to, že se platební styk rychle přesouvá do online prostředí. Bezhotovostní platby jsou pro stále větší část populace přirozené, rychlé a pohodlné. Z tohoto pohledu má digitální euro své místo a do určité míry i nevyhnutelnou budoucnost.

Přínosy: moderní platby a silnější role centrální banky

Za hlavní příležitosti digitálního eura respondenti považují především zlepšení platební infrastruktury – rychlejší, levnější a bezpečnější platby napříč celou eurozónou. Digitální měna centrální banky by zároveň mohla posílit měnovou suverenitu EU v digitálním světě, zejména vůči

soukromým globálním platebním systémům či kryptoměnám.

Z pohledu centrálních bank je digitální euro vnímáno pozitivně i proto, že by mohlo zvýšit účinnost transmisního mechanismu měnové politiky a poskytnout detailnější data v reálném čase pro makroekonomické analýzy. To by zlepšilo schopnost centrálních bank reagovat na hospodářský vývoj a šoky.

Část respondentů zároveň hodnotí digitální euro příznivěji než kryptoměny, zejména kvůli výrazně nižší energetické náročnosti provozu a absenci spekulativních extrémů, které jsou s kryptoměnami často spojovány.

Rizika: soukromí, kyberbezpečnost a „velký bratr“

Nejsilnější obavy se týkají ochrany soukromí a možné nadměrné kontroly transakcí. Digitální euro v sobě nese potenciál výrazně vyšší transparentnosti finančních toků, což může být pro stát a regulátory výhodou, ale pro občany a firmy zdrojem nedůvěry. Někteří respondenti výslovně upozorňují na riziko „velkého bratra“, tedy pocitu, že každá platba je dohledatelná a kontrolovatelná.

Dalším zásadním rizikem je kyberbezpečnost. Digitální měna by se stala kritickou infrastrukturou, a tedy atraktivním cílem pro hackerské útoky, a to jak na úrovni institucí, tak jednotlivců. Technologický design, odolnost systému a schopnost zvládat krizové scénáře jsou proto považovány za klíčové podmínky úspěchu.

Dopady na bankovní sektor a roli hotovosti

Respondenti rovněž upozorňují na obavy komerčních bank, zejména z možné ztráty části depozit a transakčního byznysu. Pokud by digitální euro fungovalo jako plnohodnotná alternativa bankovních účtů, mohlo by to narušit stabilitu bankovního sektoru. Právě proto jsou relativně pozitivně hodnoceny současné návrhy na zastropování digitálního eura na nízké jednotky tisíc eur, které mají zabránit masivnímu přesunu vkladů od bank k centrální bance.

Část respondentů zároveň zpochybňuje, že by digitální euro přineslo zásadní přidanou hodnotu pro běžné občany. Pokud už dnes existuje pojištění bankovních vkladů, většina lidí nemá silný motiv přesouvat své peníze přímo k centrální bance. Zároveň digitální euro nedokáže plně nahradit hotovost, pokud jde o anonymitu či offline transakce, a vlastnostmi se spíše podobá běžnému účtu vedenému u centrální banky.

3 PŘISTOUPENÍ ČR K EUROZÓNĚ

Převažují v současné chvíli ekonomické výhody vstupu ČR do eurozóny nad nevýhodami?

Odpověď na tuto otázku není zdaleka jednoznačná. Přesně polovina respondentů, kteří se tohoto průzkumu zúčastnili, se totiž domnívá, že výhody zavedení eura převažují, zatímco druhá polovina je opačného názoru.

Jaké výhody či nevýhody jsou rozhodující? A jsou nějaké nedostatečně diskutovány?

Klíčová nevýhoda: ztráta nezávislé měnové politiky

Nejčastěji zmiňovanou a rozhodující nevýhodou přijetí eura je vnímána ztráta vlastní měnové politiky. Respondenti upozorňují, že úrokové sazby a celkové nastavení měnových podmínek Evropskou centrální bankou nemusí být vždy optimální pro českou ekonomiku, která má odlišnou strukturu, fázi cyklu i inflační dynamiku než průměr eurozóny.

Aktuální zkušenosti s relativně uvolněnou měnovou politikou ECB jsou často dávány do kontrastu s tím, že ČNB může díky vlastní měně reagovat pružněji a dříve. Samostatný kurz koruny je navíc vnímán jako důležitý konvergenční nástroj, který v minulosti pomáhal tlumit asymetrické šoky a poskytoval centrální bance dodatečnou flexibilitu. Část respondentů rovněž kriticky hodnotí postup ECB v době inflačního šoku i její roli největšího věřitele některých států eurozóny, což podle nich narušuje vnímání její nezávislosti.

Argument opatrnosti: pojistka proti extrémním scénářům

Někteří respondenti shrnují své stanovisko pragmaticky: ekonomické přínosy eura jsou předem relativně jasné a spíše omezené, zatímco náklady plynoucí ze ztráty vlastní měnové politiky se mohou projevit hlavně v málo pravděpodobných, ale potenciálně velmi nákladných krizových scénářích. Přijetím eura by se ČR podle tohoto pohledu vzdala pojistky proti asymetrickým šokům, které nelze ex ante přesně vyčíslit.

Znamé výhody: menší kurzové riziko a levnější financování

Na druhé straně jsou výhody eura dobře známé a obecně nesporné. Patří mezi ně především odstranění kurzového rizika, nižší náklady na měnové zajištění pro firmy, vyšší cenová transparentnost a obecně nižší úrokové sazby typické pro eurozónu. Přijetí eura by také snížilo náchylnost českých aktiv k prudkým odprodejům v obdobích globální nejistoty a omezilo možnost spekulativních útoků vůči koruně.

Zejména exportně orientované firmy by z přijetí eura okamžitě profitovaly. Část respondentů však zároveň konstatuje, že tyto benefity dnes do určité míry suplují tržní nástroje a fintech řešení, a nejde tedy o změnu s transformačním dopadem na ekonomiku jako celek.

Politický a geopolitický rozměr: podceňovaná rovina debaty

Výrazně zaznívá názor, že debata o euru je v Česku vedena příliš technokraticky, zatímco její politické a geopolitické důsledky nejsou dostatečně diskutovány. Přitom právě v tomto rozměru někteří respondenti spatřují hlavní potenciální přínos – hlubší zakotvení ČR v jádru evropské integrace a silnější politický hlas v rámci EU.

Zkušenosti eurozóny

Respondenti zároveň připomínají, že žádná ze zemí, které euro přijaly, dnes otevřeně neusiluje o návrat k národní měně, a to ani na politické, ani na společenské úrovni. To svědčí o tom, že euro jako projekt není vnímáno jako neúspěšné. Zároveň však platí, že celkové přínosy a náklady společné měny lze s jistotou zhodnotit až ex post.

Současně je ale upozorňováno na riziko domácí politické reakce. Veřejnost je dnes ke vstupu do eurozóny spíše skeptická, a prosazování přijetí eura „shora“ by mohlo posílit antisystémové a populistické síly. V situaci, kdy Česko potřebuje prosazovat jiná, daleko méně populární, ale ekonomicky zásadnější opatření (např. fiskální konsolidaci nebo reformy důchodů), je euro vnímáno jako zbytečně konfliktní téma bez jednoznačného ekonomického přínosu.

V čem je podle vás česká ekonomika strukturálně odlišná od ekonomik eurozóny, a které sektory ekonomiky mohou být zavedením eura znevýhodněny?

Průmyslový charakter a otevřenost ekonomiky

Nejčastěji zmiňovanou odlišností je mimořádně vysoký podíl průmyslu na výkonu české ekonomiky, a to nejen v rámci EU, ale i v globálním srovnání. Zpracovatelský průmysl – zejména automobilový sektor – hraje v Česku mnohem větší roli než ve většině zemí eurozóny, kde převažují služby, technologie nebo veřejný sektor. Česká ekonomika je zároveň extrémně otevřená, silně orientovaná na export a propojená s mezinárodními výrobními řetězci.

Tato struktura zvyšuje citlivost na vnější šoky a zároveň znamená, že kurz měny funguje jako přirozený stabilizační mechanismus. Vlastní měna poskytuje tzv. kurzový polštář, který pomáhá tlumit negativní dopady zhoršení

zahraniční poptávky nebo ztráty cenové konkurenceschopnosti.

Kurz jako nástroj a otázka konkurenceschopnosti

Někteří respondenti upozorňují, že zavedení eura – zejména pokud by proběhlo při relativně silném kurzu – by mohlo snížit cenovou konkurenceschopnost českých exportérů, především v sektorech s nízkými maržemi. Právě zde by chyběla možnost kurzového přizpůsobení. Tento problém by se nejvíce dotkl exportně orientovaných odvětví, která dnes přežívají i díky pružnosti měnového kurzu.

Na druhé straně zaznává i protínázor: značná část české ekonomiky je už dnes fakticky euroizovaná. Platí to zejména pro automobilový průmysl, komerční nemovitosti a velké podniky v zahraničním vlastnictví, které obchodují v eurech a měnové riziko přenáší dále do dodavatelských řetězců. Pro menší a střední firmy tak kurzová volatilita již dnes představuje náklad, a přijetí eura by jim naopak mohlo ulevit.

Srovnání s eurozónou a role měnové politiky

Česká ekonomika je strukturálně nejbližší Německu a Slovensku, tedy dvěma klíčovými obchodními partnerům. Problémem však podle respondentů není ani tak podobnost struktur, jako spíše fakt, že měnová politika ECB je šitá na míru průměru eurozóny, respektive velkým zemím jako Francie, Itálie či Španělsko, jejichž ekonomická struktura a problémy se od českých výrazně liší.

Český průmyslový sektor je například výrazně citlivější na úrokové sazby a výkyvy hospodářského cyklu. Ztráta vlastní měnové politiky by proto znamenala menší schopnost reagovat na specificky české ekonomické podmínky. To je vnímáno jako jeden z nejdůležitějších strukturálních argumentů proti přijetí eura.

Které sektory mohou být zavedením eura znevýhodněny?

Z odpovědí vyplývá, že není jednoznačně identifikovatelný sektor, který by byl zavedením eura zásadně poškozen, ale existují oblasti, kde by se negativní dopady mohly projevit nepřímo:

Exportně orientovaná odvětví s nízkými maržemi, kterým by chyběla kurzová flexibilita.

Domácnosti, pokud by přechod na euro vedl k rychlejšímu cenovému přizpůsobení směrem vzhůru, zatímco mzdy by reagovaly pomaleji.

Bankovní a finanční sektor, který by přišel o část příjmů ze směnných operací a kurzového zajištění.

Je pro ČR přínosné mít samostatnou měnovou politiku? Jak moc by byla bez ní omezena schopnost ČR reagovat na ekonomické krize?

Respondenti se většinou shodují, že samostatná měnová politika byla a v některých situacích stále je pro Českou

republiku významnou výhodou. Zároveň však upozorňují, že její přínos se v čase mění a postupně oslabuje, zejména s rostoucí integrací do evropské ekonomiky a proměnou charakteru ekonomických šoků.

Praktická zkušenost: reakce na covidovou a inflační krizi

Nejčastěji zmiňovaným argumentem ve prospěch vlastní měny je rychlá a razantní reakce České národní banky během pandemie a následné inflační vlny. ČNB byla jednou z prvních centrálních bank na světě, která v letech 2021–2022 prudce zvýšila úrokové sazby, zatímco Evropská centrální banka reagovala se zpožděním. Podle respondentů to nebyla jen otázka rychlosti, ale také správné interpretace povahy šoku: zatímco ECB dlouho chápala pandemii převážně jako protiinflační poptávkový šok, v realitě šlo z velké části o proinflační nabídkový šok, což si ČNB uvědomila dříve.

Tato epizoda je považována za silný důkaz, že možnost nastavovat měnové podmínky na míru domácí ekonomice má praktický význam, zejména v malých otevřených ekonomikách, jako je ČR.

Strukturální specifika české ekonomiky

Výhody samostatné měnové politiky jsou podle respondentů umocněny specifickou strukturou české ekonomiky. ČR má dlouhodobě velmi napjatý trh práce, s nízkou nezaměstnaností, která se ani v období pandemické a energetické krize výrazně nezvýšila. A v podstatě nepomohl ani příliv ukrajinských migrantů. V takovém prostředí dokáže centrální banka prostřednictvím úrokových sazeb účinněji mírnit přehřátou poptávku a inflační tlaky.

Na poslední inflační vlně se totiž kromě externích faktorů významně podílela i silná domácí poptávka, což je oblast, kde má měnová politika reálný stabilizační potenciál.

Limity vlastní měnové politiky

Respondenti zároveň upozorňují, že samostatná měnová politika není bez rizik. Oproti měnové politice velkého celku, jakým je eurozóna, je náchylnější k lokálním politickým a zájmovým tlakům. Dále platí, že ČNB nemůže při nastavování sazeb ignorovat vývoj v eurozóně – úrokový diferenciel ovlivňuje kurz koruny, a tím pádem musí česká měnová politika brát rozhodnutí ECB nepřímo v úvahu.

Někteří respondenti také upozorňují, že vlivem vysokých devizových rezerv funkce kurzu jako tlumiče vnějších šoků v posledních letech již není tak silná jako v minulosti. Tedy kurz neoslabuje tolik, aby aspoň z části kompenzoval dopad nepříznivého vývoje zahraniční poptávky.

Argument relativizace: eurozóna versus Česko

Zajímavým protiargumentem je srovnání se Slovenskem, které je strukturálně velmi podobnou ekonomikou. Přestože ECB v posledních letech reagovala na inflaci pomaleji, Slovensko nedosáhlo výrazně horších inflačních výsledků než ČR. Současné rozdíly v inflaci jsou navíc spíše důsledkem fiskální politiky než měnového režimu.

To vede část respondentů k závěru, že význam měnové politiky jako stabilizačního nástroje v posledních letech relativně klesá, protože převažují globální nabídkové šoky (energie, geopolitika, dodavatelské řetězce), na něž má měnová politika omezený dopad.

Vztah k fiskální politice a institucionální architektuře EU

Ztráta samostatné měnové politiky by podle respondentů znamenala větší závislost na fiskální politice při řešení domácích krizí. Ta je však problematická hned ze dvou důvodů: je silně ovlivněna politickým cyklem a prostor pro její aktivní využití je omezený vysokými deficity a dluhem. Vlády totiž obecně nemají v případech potřeby ekonomiku podpořit vládními výdaji, ovšem mají problém po pominutí krize vrátit fiskální parametry na předkrizové hodnoty. Navíc na úrovni eurozóny chybí plnohodnotná fiskální unie a systém transferů, které by pomáhaly vyrovnávat asymetrické šoky mezi zeměmi.

Jak nahlížíte na zadlužení některých členských zemí eurozóny? Může být z Vašeho pohledu důvodem menšího zájmu o vstup ČR do eurozóny?

Zadlužení některých členských zemí eurozóny, zejména Francie, Itálie a Řecka, patří mezi často zmiňované argumenty v domácí debatě o přijetí eura. Z odpovědí respondentů však vyplývá, že pohled na toto téma je výrazně diferencovaný a nevede k jednoznačnému závěru, že by vysoký veřejný dluh v eurozóně představoval rozhodující překážku vstupu České republiky do měnové unie.

Riziko sdílení dluhových problémů

Část respondentů vnímá vysoké zadlužení některých zemí eurozóny jako reálné systémové riziko. Argumentuje zejména možností, že by se ČR po vstupu do eurozóny mohla nepřímo podílet na řešení budoucích dluhových krizí, ať už prostřednictvím záchranných mechanismů, nebo skrze uvolněnější měnovou politiku Evropské centrální banky (ECB). Obava z „dalšího kola dluhové krize“ tak u této skupiny představuje relevantní důvod opatření.

S tím souvisí i názor, že země s vysokým dluhem mohou v budoucnu tlačit ECB k měkčí měnové politice, než by odpovídalo inflační situaci ve fiskálně disciplinovanějších zemích. Takový tlak by podle respondentů nemusel být optimální pro českou ekonomiku.

Realita posledních let: dluh přestal být limitující proměnnou

Na opačném pólu stojí respondenti, kteří upozorňují, že výše státního dluhu v eurozóně přestala hrát zásadní roli prakticky už před lety. Maastrichtská fiskální kritéria jsou podle nich dlouhodobě neplněna bez vážnějších důsledků a zlomovým momentem bylo, když ECB fakticky převzala roli věřitele poslední instance pro jednotlivé státy. Od té doby mají i vysoce zadlužené země přístup k financování a trh jejich dluhy akceptuje.

Z tohoto pohledu není vysoký dluh některých členů eurozóny dramatickou překážkou, ale spíše novým normálem, se kterým systém funguje dál. Někteří respondenti proto považují obavy z dluhů eurozóny za přeceněné.

Zlepšení fiskální situace částí eurozóny

Další argument relativizující význam zadlužení poukazuje na to, že fiskální situace řady problémových zemí se v posledních letech zlepšila. Příkladem je výrazný pokles dluhu a zlepšení finančního postavení Řecka, Portugalska či Španělska, které prošly předchozími krizemi a dokázaly se adaptovat. To naznačuje, že ani vysoké zadlužení nemusí nutně znamenat neudržitelný vývoj.

Struktura dluhu je důležitější než jeho výše

Respondenti se shodují, že při hodnocení zadlužení nelze sledovat pouze jeho absolutní úroveň, ale je nutné zohlednit jeho strukturu a účel. Zásadní rozdíl je, zda jsou dluhové prostředky využívány na investice s budoucím výnosem, nebo na financování mandatorních a spotřebních výdajů, které žádný růstový potenciál negenerují.

Z tohoto pohledu je jako stále problematické vnímáno zejména strukturální zadlužení Francie a Itálie, zatímco Řecko je paradoxně hodnoceno umírněněji než v minulosti. Klíčovým arbitrem však podle respondentů zůstávají finanční trhy – dokud jsou ochotny dluh financovat za rozumných podmínek, nejde o akutní systémové riziko.

Eurozóna vs. samostatná malá ekonomika

Několik respondentů upozorňuje na důležitý kontext: zadlužování států je globální fenomén, nikoli specifikum eurozóny. V tomto světle může být naopak členství v eurozóně pro předluženou zemi méně rizikové než setrvání mimo ni, protože společná měna a hlubší finanční trh znamenají nižší náklady na financování a větší stabilitu.

Tento argument však funguje obousměrně – zatímco pro vysoce zadlužené země může být euro výhodou, pro fiskálně zdrženlivější stát, jako je ČR, to může znamenat ztrátu relativní disciplíny.

Politický rozměr debaty

Výrazně zaznívá názor, že argument zadlužení eurozóny je v české debatě často používán spíše politicky než analyticky. Přijetí eura je podle respondentů především politické rozhodnutí, a zadlužení jiných států bývá využíváno jako snadno srozumitelný, ale zjednodušující argument proti vstupu. Zároveň je upozorňováno, že ani stav českých veřejných financí není bezproblémový, a ČR by neměla vystupovat z pozice fiskálně bezchybné země.

Jaké faktory podle vás nejvíce brání přijetí eura v ČR. Měla by ČR zintenzivnit přípravu na zavedení eura? Případně jak? A jakou roli by měla hrát ČNB?

Z odpovědí respondentů jednoznačně vyplývá, že hlavní překážkou přijetí eura v České republice nejsou technické

ani ekonomické faktory, ale politika. Přijetí eura je vnímáno jako ryze politické rozhodnutí, k němuž v Česku dlouhodobě neexistuje dostatečná politická vůle ani podpora veřejnosti. Tyto dvě roviny se navzájem posilují: veřejnost je k euru spíše skeptická a političtí představitelé se naopak na tento skeptický postoj často odvolávají, případně jej sami přizívají. Vzniká tak „začarovaný kruh“, který jakoukoli reálnou debatu o euru blokuje ještě dříve, než by mohla začít.

Ztráta měnové flexibility jako klíčová obava

Nejčastěji zmiňovaným věcným důvodem proti přijetí eura je ztráta samostatné měnové politiky. Respondenti opakovaně zdůrazňují, že právě flexibilita vlastní měny a možnost nastavovat úrokové sazby podle specifických potřeb české ekonomiky je klíčovým nástrojem hospodářské politiky, kterého by se ČR přijetím eura vzdala. Zavedení eura je proto částí respondentů doporučováno odložit minimálně do doby, než se vyřeší strukturální problémy eurozóny jako celku, včetně otázky rozdílného ekonomického vývoje jednotlivých zemí a vícerychlostní integrace.

Nedostatečně poctivá veřejná debata

Silně zaznívá kritika toho, že debata o euru je v Česku vedena zkratkovitě a ideologicky. Respondenti varují před zjednodušenými slogany typu „euro jako záruka nízké inflace“, „euro jako automatická prosperita“ nebo „euro jako bezpečnostní štít“. Podle nich je třeba vést věcnou a otevřenou diskusi, opřenou o zkušenosti ostatních zemí – například Slovenska – a nikoli o politický marketing či „PR masáž“ obyvatelstva.

Z tohoto pohledu část respondentů výslovně odmítá, aby stát v současné situaci jakýmkoli způsobem tlačil veřejnost směrem k euru, pokud pro takový krok neexistuje jasná společenská poptávka a přesvědčivý ekonomický důvod.

Kdy by dávalo smysl se na euro připravovat

Zatímco část respondentů nevidí důvod pro jakékoli zintenzivňování příprav, jiní připouštějí, že pokud by se ČR politicky rozhodla euro přijmout, je možné poměrně jasně vymezit potřebné kroky. Ty by se netýkaly jen samotné měny, ale především zdraví domácí ekonomiky a institucí.

Za základní předpoklady jsou označovány zejména:

- důsledná konsolidace veřejných financí,
- zahájení strukturálních reforem (daňový systém, regulace, digitalizace státu, trh práce),
- vyjednání podmínek vstupu do bankovní unie ještě před samotným přijetím eura,
- vstup do mechanismu ERM II nejlépe na co nejkratší nezbytnou dobu.

Z politicko-procesního hlediska respondenti upozorňují, že vzhledem ke čtyřletému volebnímu cyklu by muselo rozhodnutí padnout na začátku volebního období, jinak by byl celý proces velmi snadno ohrožen.

Role ČNB: odborná, nikoli politická

Pokud jde o roli České národní banky, panuje mezi respondenty poměrně široká shoda. ČNB má mít striktně odbornou, neutrální a procesní roli. Jejím úkolem není rozhodovat, zda má Česko euro přijmout, ani politicky přesvědčovat veřejnost. Má však:

- poskytovat kvalitní a neutrální ekonomické analýzy,
- vyhodnocovat náklady a přínosy vstupu do eurozóny,
- zajišťovat technickou připravenost v případě politického rozhodnutí.

Co (jaký spouštěcí faktor) nakonec o vstupu ČR do eurozóny případně rozhodne?

Z odpovědí respondentů vyplývá poměrně jednoznačný závěr: o přijetí eura v České republice nerozhodnou ekonomické analýzy ani technická připravenost, ale především politické faktory a změna veřejného mínění.

Politická vůle jako nutná podmínka

Respondenti se shodují, že rozhodujícím faktorem je vznik dostatečně silné a jednotné politické reprezentace, která by byla ochotna převzít odpovědnost za tento krok. Dnes taková síla na české politické scéně chybí. Politické strany, které se historicky k euru hlásily, jsou buď výrazně menšinové, nebo již nedokážou přesvědčit voliče. Naopak většina etablovaných stran se přijetí eura vyhýbá, případně jej odkládá na neurčito.

Respondenti zdůrazňují, že pouhá technická připravenost nestačí – bez politické odvahy a jasného závazku ve volebním programu se proces nikdy nespustí.

Veřejné mínění jako brzda i podmínka

Silnou roli v celé otázce hraje dlouhodobě skeptický postoj české veřejnosti k euru. Politici se na tuto náladu často odvolávají, ale zároveň ji podle některých respondentů sami posilují nedostatečně poctivou debatou. Obrát veřejného mínění je proto považován za nutnou, ale obtížně dosažitelnou podmínku.

Respondenti nepředpokládají, že by se podpora eura mezi veřejností mohla zvýšit samovolně nebo rychle. Spíše panuje přesvědčení, že politici by do takové změny nálad nešli bez vnějšího impulzu, který by téma dostal do jiného světla.

Krise jako typický spouštěč zásadních změn

Opakovaně zaznívá názor, že zásadní institucionální změny v EU i v jednotlivých státech často přicházejí až v reakci na krize. Ekonomická, měnová, geopolitická či jiná krize by mohla fungovat jako katalyzátor, který by přijetí eura náhle učinil politicky průchodným nebo dokonce žádoucím.

Takový scénář však respondenti popisují spíše jako realistický než žádoucí – euro by se přijímalo pod tlakem okolností, nikoli na základě dlouhodobé strategické úvahy.

Vnější impulzy: role regionu a Polska

Zajímavým externím spouštěčem by podle některých respondentů mohlo být rozhodnutí Polska vstoupit do eurozóny. Polsko je jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR a jeho vstup by z Česka učinil měnový „ostrov“ ve střední Evropě. To by mohlo mít negativní dopady na investiční rozhodování zahraničních firem, které by ČR začaly vnímat jako výjimku z regionálního standardu.

V takové situaci by se debata o euru podle respondentů zásadně změnila, protože by přestala být vnitropolitickým tématem a stala by se otázkou zachování konkurenceschopnosti v rámci regionu.

Tlak byznysu jako potenciální hybatel

Dalším možným impulzem je silnější tlak ze strany podnikatelské sféry, zejména exportně orientovaných firem a zahraničních investorů. Pokud by se začaly prokazatelně objevovat ztracené investice nebo vyšší náklady kvůli setrvávání mimo eurozónu, mohl by se byznys stát významným nositelem změny postoje.

Zatím však podle respondentů tento tlak není dostatečně silný a firmy se s existencí koruny naučily fungovat pomocí zajištění a interní euroizace.

Jak hodnotíte aktuální ekonomickou a politickou připravenost ČR na vstup do eurozóny?

Ekonomická připravenost a formální kritéria

Respondenti se shodují, že ČR plní, nebo je velmi blízko plnění, všech maastrichtských kritérií, která jsou formálním předpokladem vstupu do eurozóny. To se týká zejména cenové stability, dlouhodobých úrokových sazeb, stability veřejných financí i kurzového režimu. Vstup do mechanismu ERM II by podle respondentů nebyl technickým problémem a v případě politického rozhodnutí by bylo možné celý proces zvládnout v horizontu zhruba tří let, tedy v rámci standardních lhůt.

K ekonomické připravenosti přispívá také skutečnost, že část české ekonomiky je již dnes fakticky euroizovaná. Velké a exportně orientované firmy běžně obchodují v eurech, vedou účetnictví v eurech, financují se v eurech a v některých případech již vyplácejí mzdy v eurech. Tato euroizace však probíhá velmi asymetricky – silně u firem, především na straně pasiv, a minimálně u domácností.

Nedokončená reálná konvergence jako riziko

Vedle formálních kritérií však respondenti upozorňují na nedokončenou reálnou konvergenci, tedy skutečnost, že cenová i mzdová hladina v ČR se stále výrazně nachází pod průměrem eurozóny. To v sobě nese riziko, že by po přijetí eura mohlo dojít k rychlejšímu cenovému přibližování, a tedy k vyšší inflaci, zejména v sektorech služeb a bydlení.

Dalším strukturálním faktorem je vysoký podíl průmyslu v české ekonomice, který zvyšuje náchylnost k tzv. asymetrickým šokům – tedy situacím, kdy hospodářský vývoj v

ČR neodpovídá průměru eurozóny. Přízpusobením by navíc mohl komplikovat relativně rigidní a málo geograficky mobilní trh práce, který ztěžuje reakci na regionální nebo sektorové problémy.

Sladěnost hospodářských cyklů

Někteří respondenti upozorňují, že sladěnost hospodářského cyklu ČR s eurozónou není ideální, i když není dramaticky nízká. To znamená, že měnová politika ECB by v některých obdobích nemusela odpovídat potřebám české ekonomiky. Tento argument je dlouhodobě jedním z hlavních ekonomických důvodů pro opatrnost při přijetí eura, byť část respondentů jej považuje za méně zásadní než v minulosti.

Politická připravenost: základní problém

Zatímco ekonomická připravenost je hodnocena relativně příznivě, politická připravenost je respondenty hodnocena jednoznačně negativně. Většina politických subjektů v parlamentu přijetí eura nepodporuje a veřejné mínění je dlouhodobě spíše proti. Tento stav je vnímán jako zásadní překážka, která sama o sobě znemožňuje zahájení procesu.

Respondenti se shodují, že bez jasného politického rozhodnutí nelze mluvit o skutečné připravenosti, bez ohledu na ekonomická data. Někteří to shrnují lakonicky: „ekonomicky připraveni jsme, politicky ne“. Jiní dodávají, že „není kam spěchat“ a že současná strategie vyčkávatí není z ekonomického hlediska nutně chybná.

Kdy očekáváte vstup ČR do eurozóny?

Z odpovědí respondentů vyplývá velmi konzistentní obraz: vstup České republiky do eurozóny není otázkou blízké budoucnosti. Naopak, napříč názory panuje shoda, že k němu nedojde ani v tomto, a pravděpodobně ani v následujících dvou volebních obdobích. Tedy ne v horizontu nejbližších šesti až osmi let.

Nejčastěji se objevuje časový rámeček „po roce 2030“, přičemž řada respondentů jej dále konkretizuje jako druhou polovinu 30. let. Tento horizont se opakuje v různých formulacích – „nejdříve druhá polovina 30. let“, „v polovině 30. let“, „za více než 10 let“. Jeden z respondentů dokonce s nadsázkou konstatuje, že s každým dalším opakováním dotazu se předpokládaný termín dále posouvá, což dobře ilustruje dlouhodobou stagnaci tématu v českém prostředí.

Výrazná nejistota a převaha scénáře „není na pořadu dne“

Vedle konkrétnějších dat ale zaznívá i výrazně skeptičtější pohled. Někteří respondenti otevřeně uvádějí, že v dohledné době vstup ČR do eurozóny neočekávají vůbec, aniž by si troufali stanovit konkrétní datum. Tento postoj odráží přesvědčení, že současná politická a společenská dynamika nedává žádný impuls k zásadní změně, a že vyčkávací strategie bude pokračovat i po roce 2030.

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Na Příkopě 28

115 03 Praha 1

Česká republika

Kontakt:

ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ

Tel.: 224 411 111

www.cnb.cz

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA